IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Podkomisji stałej polityki regionalnej (nr 5)**

z dnia 16 lutego 2023 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej

– podkomisji stałej polityki regionalnej (nr 5)

16 lutego 2023 r.

Podkomisja stała polityki regionalnej obradująca pod przewodnictwem poseł **Anny Kwiecień (PiS)**, przewodniczącej podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– informacja na temat realizacji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020.

W posiedzeniu wzięła udział: **Magdalena Jasińska** zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Sławomir Jakubczak**, **Agnieszka Jasińska** i **Damian Stanisławski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Anna Kwiecień (PiS):

Dzień dobry. Witam państwa serdecznie na kolejnym posiedzeniu podkomisji stałej polityki regionalnej. Witam członków podkomisji obecnych na sali oraz na łączach internetowych. Witam przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Bardzo serdecznie witam zastępcę dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, panią Magdalenę Jasińską. Witam panią Magdalenę Puzio, naczelnik wydziału w Departamencie Programów Ponadregionalnych w tym samym. Bardzo serdecznie witam panią Martę Georgijew, głównego specjalistę w Departamencie Programów Ponadregionalnych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Witam przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli, pana Ryszarda Ostaszewskiego – zdalnie. Witam oczywiście bardzo serdecznie pracowników sekretariatu z panem dyrektorem na czele. Witam wszystkich państwa na łączeniu.

Szanowni państwo, proszę pozwolić, że przedstawię porządek naszego posiedzenia. Wysłuchamy informacji ministra funduszy i polityki regionalnej na temat realizacji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020. Z racji tego, że te programy realizuje się w okresie siedmioletnim plus 3 lata, mamy akurat rok 2023, czyli kończy nam się już w pełni ten cykl realizacji, rozliczenia i zamknięcia tego okresu programowania, pozwoliłam sobie zaprosić przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej po to, żeby państwo wysłuchali i zapoznali się, jak przebiegła realizacja tego programu dotyczącego polityki wschodniej. Bardzo serdecznie proszę panią dyrektor o przedstawienie nam materiału związanego z tematem dzisiejszego spotkania. Bardzo proszę.

Zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Magdalena Jasińska:

Bardzo dziękuję pani przewodniczącej. Witam serdecznie wszystkich państwa posłów i zgromadzonych na posiedzeniu Komisji. Pozwolę sobie przedstawić stan realizacji naszego programu na koniec zeszłego roku, bo my w okresach rocznych robimy takie większe podsumowania, bardziej szczegółowe.

Jak powiedziała pani przewodnicząca, do końca bieżącego roku jeszcze trwa tak zwany okres kwalifikowalności wydatków. To oznacza, że wszystkie wydatki, które poniesiemy do sylwestra bieżącego roku, możemy jeszcze rozliczyć przed Komisją Europejską a conto budżetu Programu Operacyjnego Polska Wschodnia. Więc tak jak się pań-

stwo domyślają, czeka nas bardzo pracowity rok. Mimo, że on jest ostatni, to wcale nie oznacza, że my tego czasu nie wykorzystamy. To jest ostatni sezon budowlany, w którym pewne rzeczy będą się jeszcze toczyły.

Ale przejdźmy teraz może już do konkretnych informacji. W programie mamy już objętych umowami dofinansowanie ponad 100% przyznanego nam budżetu. To, że to jest przekroczone, wynika z takiej ostrożności wdrażania. Zawsze mamy troszeczkę więcej środków z budżetu państwa do dyspozycji po to, żeby w przypadku, gdy będziemy realizować kontrolę realizacji projektów, jakieś wydatki wypadły jako niekwalifikowalne, móc zoptymalizować pełne wykorzystanie alokacji. Zatem zawsze te umowy są podpisywane z pewnym niedużym zapasem, żeby końcowe rozliczenie programu wyniosło przynajmniej te 100% – by nie utracić ani jednego euro z przyznanych środków przez Brukselę. W ramach tych 102% alokacji mamy ponad 3400 projektów. To jest taka skala wysiłku beneficjentów z 5 województw Polski Wschodniej, instytucji, które im pomagają w realizacji tych projektów, i naszych instytucji systemowych. Bardzo dużo ludzi pracuje na to, żeby na końcu móc ogłosić ten sukces. Z Komisją Europejską mamy już rozliczone wydatki na blisko 80% przyznanego budżetu – to jest dokładnie 9,1 mld zł w odniesieniu do tej części, którą finansuje Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Jeżeli chodzi o projekty zakończone – przez co my rozumiemy projekty, które już są całkowicie rozliczone, złożyły sprawozdanie końcowe, zostały po objęte kontrolą na zakończenie projektu i w zasadzie już możemy powiedzieć, że tylko monitorujemy trwałość – to takich projektów mamy ponad 2000. I one według stanu na koniec zeszłego roku obejmowały 41% naszego budżetu. To oznacza, że jest jeszcze całkiem spora grupa projektów, które być może zakończyły już realizację fizyczną, natomiast jeszcze trwają te wszystkie kwestie związane z rozliczeniem, z wnioskowaniem o płatność końcową, z kontrolami na zakończenie. Stąd też, mimo że ta liczba wynosi tylko 41%, ona nas nie niepokoi, ponieważ wiemy, jak dużo tych projektów jest jeszcze w trakcie rozliczania. Część projektów jeszcze nawet nie jest na tym etapie, natomiast ma na to jeszcze 10 miesięcy.

Certyfikacja to jest wartość kosztów kwalifikowalnych, od których Komisja potem oblicza nam te 85% Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Tutaj, jak państwo widzą, jest to 91% alokacji. Wydaje się, że na koniec roku pełne wykorzystanie alokacji programu nie będzie zagrożone.

Jak się rozkładają te umowy o dofinansowanie na poszczególne osie priorytetowe, czyli takie obszary tematyczne, które my mamy w programie? Jak państwo widzą, w kontekście wspierania przedsiębiorczości mamy już podpisane umowy na całą alokację, którą przewidywaliśmy w programie. Jeżeli chodzi o projekty transportowe, czyli transport miejski w stolicach województw Polski Wschodniej i transport drogowy – to są projekty realizowane przez zarządy dróg wojewódzkich i przez miasta wojewódzkie – to tutaj, tak jak państwo widzą, mamy nawet zrobiony zapas czteroprocentowy w stosunku do alokacji, żeby w przypadku jakichś niezgodności w rozliczeniu obronić całą alokację. W przypadku projektów kolejowych, w umowach o dofinansowanie, też mamy tę bezpieczną nadwyżkę na wypadek jakichś niepowodzeń w ramach przeprowadzonych kontroli. Jeżeli chodzi o rozliczenia, czyli o złożone wnioski o płatność, to w przedsiębiorczości mamy już rozliczone 62% wydatków, w transporcie miejskim i drogowym 86% wydatków, w projektach kolejowych 90% wydatków.

Teraz opowiem państwu troszeczkę bardziej szczegółowo, jak to wygląda w poszczególnych osiach priorytetowych. Zaczniemy od osi pierwszej, która jest przeznaczona na wsparcie przedsiębiorców. Tutaj mamy ponad 3300 umów o dofinansowanie. Wartość tych umów ogółem to jest ponad 5 mld zł, natomiast środki europejskie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to jest ponad 3 mld zł. Tak jak powiedziałam, te umowy już pokrywają nam całą przeznaczoną na to alokację. Wnioski o płatność to jest 62%. Projekty zakończone, czyli rozliczone, skontrolowane to jest 40%, a wartość kosztów kwalifikowalnych, które jesteśmy winni przedłożyć do Komisji Europejskiej to jest 89%. Jak państwo widzą ten cel 100% certyfikacji nie jest zagrożony. Jakie to daje efekty rzeczowe, bo to nas najbardziej interesuje. W tych projektach mamy wspartych ponad 3400 firm. W tych projektach, w efekcie ich realizacji, mamy wdrożone ponad 3000 inno-

wacji, czyli zmian, które dokonały firmy w swoich czy sposobach działania, czy w oferowanych produktach i usługach. W związku z tym naszym przyznanym wsparciem mamy zaangażowane wkłady własne naszych beneficjentów, co generuje ponad mld zł inwestycji prywatnych. Czyli to są te środki, które są wiązane do środków publicznych. W obszarze przedsiębiorczości wspieramy różne przedsięwzięcia, część z nich dotyczy internacjonalizacji działalności przedsiębiorstw z Polski Wschodniej. Tutaj mamy informacje, że ponad 712 przedsiębiorców dzięki naszemu wsparciu wejdzie na zagraniczne rynki. To są zarówno rynki Unii Europejskiej, jak i rynki zewnętrzne – takie jak Stany Zjednoczone, Australia, Chiny, Korea Południowa, Singapur. W efekcie mamy wsparcie prawie 1,5 tys. innowacyjnych start-upów. Czyli to są takie firmy, które powstały dzięki temu, że znalazł się człowiek czy zespół, który miał pomysł na innowacyjny projekt. Dzięki wsparciu naszych ośrodków innowacji stworzył do tego projektu model biznesowy i rozpoczął działalność na rynku. Więc mówiąc obrazowo, to jest taka fabryka przedsiębiorców. To są firmy, które działają z terenu Polski Wschodniej, ale nie muszą działać tylko w zakresie polski wschodniej, ponieważ wiele z tych start-upów działa również na rynkach zagranicznych. Natomiast oczywiście ta wartość dodana w postaci na przykład podatków jest płacona w Polsce Wschodniej. Tym bardziej cieszy nas akurat ta wartość dodana. Z projektów, w których wspieraliśmy przedsiębiorców, mamy, według tego, co już mamy zaraportowane, ponad 4000 nowych miejsc pracy na obszarze 5 województw. Myślę, że mamy powody do zadowolenia.

Teraz o wsparciu sektora transportowego. Tak jak wspominałam, to są projekty miejskie odnośnie transportu miejskiego czy w ogóle przemieszczania się na terenie miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz drogi, które były realizowane przez zarządy dróg wojewódzkich lub przez miasta na obszarach funkcjonalnych miast. Tutaj mamy już podpisane 44 umowy o wartości 5,6 mld zł – w tym środki europejskie 4,2 mld zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Tak jak wspominałam wcześniej, to jest z zapasem do alokacji na wypadek jakichś nieprawidłowości – żebyśmy mogli rozliczyć całość przed Komisją. Złożone wnioski o płatność to już jest ponad 3,5 mld zł w odniesieniu do środków unijnych i to jest 86% wartości alokacji na tę oś. Projekty zakończone, czyli zrealizowane, rozliczone i skontrolowane, to jest 55% wartości alokacji. Wydatki kwalifikowalne to jest już 90%. Tutaj też nie przewidujemy ryzyka niewykorzystania w pełni alokacji programu.

Znowu o spodziewanych efektach. Tu, proszę państwa, kupiliśmy 320 jednostek taboru. To jest tabor ekologiczny, niskoemisyjny. Co się na to składa? To jest 8 tramwajów w Olsztynie – bo w tym programie wspieraliśmy tylko to miasto, które miało system transportu tramwajowego. Mamy 282 autobusy elektryczne. Mamy też 30 trolejbusów w Lublinie –tylko Lublin spośród naszych beneficjentów ma trolejbusy. Ale jak państwo zauważają, są to pojazdy, które nie szkodzą środowisku, które mają bardzo ograniczoną emisję. Cieszymy się, że poprawiamy klimat w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej. Ten tabor może przewieźć 35 000 pasażerów – taką ma pojemność, tyle osób może jednorazowo wejść do tego taboru. Oprócz tego zadbaliśmy w programie o to, żeby ta mobilność w miastach była obsługiwana czy wspierana przez rozwiązania teleinformatyczne – kwestie sterowania ruchem w mieście, obsługi, stref parkowania, sprzedaży biletów w tych biletomatach, których tak lubimy używać, informacji pasażerskiej w czasie rzeczywistym. Takich komponentów inteligentnych systemów transportowych kupiliśmy 14. Oprócz tego organizujemy też transport w mieście, więc mamy wspartych 18 punktów bike and ride oraz park and ride. To służy temu, żeby zorganizować w miastach takie miejsca, w które zwłaszcza z terenów podmiejskich przyjeżdża się własnym samochodem, zostawia się samochód i potem już do centrum miasta dojeżdża się zorganizowanym transportem publicznym, żeby w tych miastach było mniej korków, mniej hałasu, mniej emisji, żeby dla tych, którzy są w tym centrum miasta najczęściej, było po prostu zdrowiej.

Jeżeli chodzi o przebudowę dróg, to mamy tak naprawdę dwa komponenty. Z jednej strony jest to modernizacja tych dróg, które już istnieją – to jest ponad 100 km objętych naszymi inwestycjami – ale też 50 km zupełnie nowego przebiegu dróg. Tutaj trzeba pamiętać, że to były drogi realizowane tylko w obszarach funkcjonalnych miast woje-

wódzkich. Czyli one były bardzo skupione terytorialnie. Stąd też niektórych ta długość dróg może nie satysfakcjonować, ale proszę pamiętać, że to się rozkłada tylko na 5 stolic województw i bezpośrednio otaczających je gmin. Wydaje mi się, że jak na to się spojrzy w ten sposób, to widać, że to była naprawdę duża skala inwestycji i to jest duża poprawa jakościowa tego, po czym jeździmy w tych naszych 5 miastach wojewódzkich w Polsce Wschodniej.

W kwestii tego, co się nie zmieściło na slajdzie, myślę, że warto się też pochwalić, że w ramach tych projektów, które były realizowane w odnośnie transportu miejskiego, stworzyliśmy 57 km ścieżek rowerowych. Natomiast w ramach tych projektów, które dotyczyły przebudowy czy budowy nowych dróg, 165 km ścieżek rowerowych zostało wytyczonych. Tak że to też pokazuje, że odpowiadamy na te nowe trendy – oprócz tego transportu zmotoryzowanego pozwalamy również mieszkańcom korzystać z własnego roweru i dbamy o różne aspekty przemieszczania się na tych obszarach.

Teraz przejdziemy do ostatniej osi priorytetowej, czyli infrastruktury kolejowej. Tylko państwu przypomnę, że w Programie Operacyjnym Polska Wschodnia skupiliśmy się przede wszystkim na wschodniej magistrali kolejowej, czyli na bezpośrednim połączeniu ze sobą stolic województw liniami kolejowymi. Oczywiście wzdłuż tych linii kolejowych są zlokalizowane miejscowości, które też korzystają z tego, że ta modernizacja nastąpiła. W związku z tym można zwiększyć częstotliwość przejazdu pociągów. Można skrócić czas przejazdu pociągiem. Mamy nadzieję, że te zmodernizowane linie będą służyły temu, żeby te stolice województw były łatwiej dostępne, nie tylko dla mieszkańców danego województwa, ale też do przemieszczania się między województwami Polski Wschodniej – co tak naprawdę przyczynia się do większej spójności sieci transportowej całego kraju.

Jak tutaj wygląda sytuacja? Tu było tylko 9 projektów, ale naprawdę całkiem pokaźnych co do wartości w skali naszego programu. Ich wartość to 2,6 mld zł, z czego środki europejskie sfinansowały 1,7 mld zł w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Złożone wnioski o płatność to już jest 90% wartości alokacji, czyli ponad 1,5 mld zł. Projekty zakończone, czyli takie, na których zakończyliśmy kontrolę realizacji projektów i już zakończyliśmy w ogóle komunikację z tym projektem, to jest 10%, jeżeli chodzi o wartość. Natomiast tak naprawdę fizycznie oddanych do ruchu tych projektów jest 8 z 9. Prace budowlane w dużej skali toczą się już tylko na jednej linii kolejowej – 25 w województwie świętokrzyskim. Tutaj raczej już trwają odbiory, certyfikacje, bo ta infrastruktura podlega dodatkowym sprawdzeniom przez Urząd Transportu Kolejowego – także w kontekście certyfikacji dostosowania dla potrzeb osób z ograniczoną mobilnością. Zatem odbiór projektów kolejowych, można powiedzieć, że już zamknęliśmy i skontrolowaliśmy wszystko, jest dłuższy niż każdej innej infrastruktury, którą realizujemy w programie. Dlatego ten wskaźnik jest może mniej pokaźny, ale wiele z tych rzeczy zamkniemy do końca roku. Także tu proszę się nie obawiać. Natomiast jeżeli chodzi o certyfikację, czyli o te wydatki kwalifikowalne, które Komisja już od nas otrzymała, to już jest 94% wartości. Nie ma zatem ryzyka, żebyśmy nie wykorzystali w pełni alokacji programu.

Teraz jeszcze trochę o efektach rzeczowych w tej osi. Tych linii kolejowych, które mamy zmodernizowane, jest ponad 540 km. To jest bardzo dużo. Oprócz tego mamy tam przebudowane 98 przejazdów kolejowych. To najczęściej są przejazdy bezkolizyjne, więc jest to znaczna poprawa bezpieczeństwa. To też wpływa na to, z jaką prędkością te pociągi mogą się pod tych liniach poruszać. Bo jeżeli taki przejazd jest zabezpieczony, to wtedy ten pociąg nie musi przed nim mocno zwalniać i wiadomo, że to się przekłada na to, iż ten przejazd linią kolejową zasadniczo się skraca i jest płynny. Ja tutaj tylko może dopowiem, że teraz na tych liniach maksymalna prędkość przewozowa dla przewozów pasażerskich wynosi 120 km/h. W przewozach kolejowych towarowych to jest 80 km/h. To jest już naprawdę standard niesamowity. Gdy startowaliśmy średnia w Polsce dla przejazdów towarowych wynosiła 37 km/h. To naprawdę stwarza nową jakość w kontekście tego, jak można się poruszać po tych liniach. Oprócz tego mamy 100 km zmodernizowanych linii kolejowych w sieci TEN-T, czyli w głównej sieci ogólnoeuropejskiej. Mamy też 134 obiekty dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. To są różne przystanki, perony na stacjach, okolice dworców – obiekty, z których korzystają podróżni

z chwilą, gdy opuszczą pociąg, albo jak na niego czekają. I w ramach tych projektów również udało nam się zmodernizować, a czasami wybudować zupełnie od zera, 10 dworców kolejowych. Tak dla ciekawości – bo to pewnie będzie państwa interesowało – projekty, które służą podróżnym już są oddane. To jest dworzec w Białymstoku – to jest ten taki neoklasyczny dworzec, który w pełnej współpracy ze służbami konserwatorskimi został przywrócony do świetności i wyposażony w te nowoczesne udogodnienia, które też trzeba było tam znaleźć, ale z poszanowaniem historii – w Bielsku Podlaskim, w Skarżysku-Kamiennej, w Siemiatyczach, w Czeremsze, w Nidzicy, oraz Olsztyn Zachodni. Natomiast trwają jeszcze odbiory dworca w Olsztynku i w Szczytnie. Myślę, że do wakacji powinno się to zakończyć. Prace budowlane już się zakończyły. Tylko teraz trwają te wszystkie certyfikacje, rozliczenia i tak dalej. Olsztyn Główny – to jest taki dworzec, gdzie dopiero wylewamy fundamenty, ale mamy nadzieję, że do końca roku on wyjdzie z ziemi i będzie widoczny. Staramy się ambitnie, żeby był skończony w tym roku. Nie wiem, czy nam się to uda. Ja czasami tak sobie żartuję, że proszę nie robić planów na sylwestra – spotkamy się na dworcu Olsztyn Główny. Ale jest duża szansa, że do czasu złożenia ostatecznego raportu do Komisji Europejskiej, który musimy złożyć w 2025 roku, na pewno ten dworzec będzie w pełni zakończony, rozliczony i nie będzie ryzyka, że to będzie projekt niefunkcjonujący. Będziemy starali się w pełni wykorzystać czas, który nam pozostał.

Proszę państwa, ja bym na tym zakończyła. Natomiast jeżeli państwo mają jakieś pytania, to oczywiście jestem do państwa dyspozycji.

Przewodnicząca poseł Anna Kwiecień (PiS):

Myślę, że cieszy to, co powiedziała pani dyrektor. Mnie osobiście szczególnie te dworce cieszą. Byłam na kilku odnowionych. Myślę, że mieszkańcy z radością patrzą na piękne obiekty, bardzo funkcjonalne. Kiedyś, jak pamiętam, dworzec kojarzył się – przepraszam, że to powiem – z takim dosyć śmierdzącym budynkiem, bardzo często zaniedbanym, brudnym. Mieliśmy takie przekonanie, że to trochę wstyd, szczególnie jeśli przyjeżdża do nas ktoś z innego państwa i musi skorzystać z takiego dworca. Dworzec to bardzo ważna wizytówka w każdym państwie. Bo prawda jest taka, że jak cię widzą, tak cię piszą. Jest coś w tym, że ktoś, kto jest schludny, ładnie wygląda, zdecydowanie budzi zaufanie. Podobnie jest z obiektami budowlanymi, z każdą rzeczą, z którą na co dzień się stykamy. Bardzo dziękuję za te inwestycje i za to, że państwo kierujecie na nie te środki. One są niezwykle istotne dla naszego państwa.

Ale chciałam spytać o jedną rzecz. Widzę, że tutaj nie ma o co się bać, tak powiem wprost. Realizacja Polski Wschodniej, można powiedzieć, nie spędza nam snu z powiek, tylko możemy być spokojni, że te środki – tak jak powiedziała pani dyrektor – co do jednego euro zostaną wykorzystane. Natomiast nie ukrywam, że mnie jako osobę z Mazowsza, z tak zwanej części południowej, bardzo cieszy, że w tym nowym okresie programowania ten region wchodzi do Polski Wschodniej. Pani dyrektor, prawdę mówiąc, mam pytania do przyszłości. Co prawda, dzisiaj w tym temacie mamy to, jak te środki są wydatkowane i trudno tutaj nawet znaleźć powody do pytań – chyba że koledzy lub koleżanki mają jakiś pomysł na pytanie… Ja, prawdę mówiąc, nie mam i myślę, że to co pani tutaj pokazała absolutnie nas uspakaja. Natomiast jak państwo widzicie to, co przed nami? Na co szczególnie będzie kładziony nacisk w tym nowym okresie programowania? Czy pani dyrektor może nam uchylić rąbka tajemnicy?

Zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych MFiPR Magdalena Jasińska:

Panie przewodnicząca, to zależy ile mamy czasu, bo mam jeszcze drugą prezentację…

Przewodnicząca poseł Anna Kwiecień (PiS):

Tak, bardzo króciutko. Co pani chciałaby nam przekazać?

Zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych MFiPR Magdalena Jasińska:

W nowym programie, jak pani przewodnicząca już to powiedziała, faktycznie doszedł nam nowy region – mazowiecki regionalny. To jest całe województwo mazowieckie z wyłączeniem Warszawy i 9 otaczających ją powiatów. Wszystkie pozostałe tereny

Mazowsza wchodzą do zakresu programu. Mamy w związku z tym zwiększoną alokację tego programu. W starym programie mieliśmy około 2 mld euro środków europejskich. Teraz będziemy mieli 2,65 mld euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. To pokazuje, że ten poziom dofinansowania jest mniej więcej na podobnym poziomie w tym programie. Będziemy mieli troszeczkę więcej sektorów. Będziemy kontynuować wsparcie przedsiębiorczości, będziemy kontynuować wsparcie mobilności w obszarach miejskich, ale dojdą nowe miasta – za chwileczkę mogę jeszcze do tego wrócić. Nadal będziemy mieli wsparcie projektów kolejowych i projektów dotyczących dróg wojewódzkich. Natomiast pojawiają się nam dwa nowe obszary. Jeden związany z klimatem – energia i środowisko, a także zrównoważona turystyka.

Turystyka to jest taki obszar, który mieliśmy w pierwszym programie dla Polski Wschodniej. W tym programie, który przed chwileczką państwu omówiłam, była taka chwilowa przerwa, ale w tym najnowszym Programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 wracamy do tego sektora. Trochę ze względu na to, że COVID doświadczył ten sektor bardzo szczególnie, a Polska Wschodnia ma takie walory przyrodnicze i kulturowe, że trudno powiedzieć, iż turystyka nie odgrywa jakiejś roli w gospodarce tego makroregionu. Jak się państwo domyślają, napaść zbrojna Rosji na Ukrainę też nam w tym wszystkim nie pomaga. Zaangażowanie w to Białorusi też nam nie pomaga. Musimy się postarać przygotować ten makroregion i przedsiębiorców z tego makroregionu na to, żeby po prostu rozwinęli swoją bazę, jak ten konflikt zbrojny się skończy – bo przecież kiedyś się skończy – żeby z odpowiednią jakością usług mogli powitać przyjezdnych gości, turystów. Miejmy nadzieję, że ten czas nastąpi jak najszybciej.

Jeżeli chodzi o wsparcie przedsiębiorczości, to kontynuujemy niektóre działania. Państwo z pewnością słyszeli – a jeżeli nie, to mam nadzieję, że usłyszą – że mamy w programie, który właśnie się kończy, taki ewenement na skalę kraju, czyli platformy startowe dla nowych pomysłów. Ośrodki innowacji, które wspierają osoby z pomysłem na innowacyjny biznes – żeby przygotować sobie model biznesowy, przetestować sobie swój produkt czy usługę i wystartować na rynku, żeby stworzyć prężnie działającą, innowacyjną firmę w Polsce Wschodniej. Ten model wsparcia przedsiębiorczości będzie kontynuowany w nowym programie. Będziemy również kontynuować wsparcie wprowadzania innowacyjności w przedsiębiorstwach przy użyciu rozwiązań związanych z wzornictwem przemysłowym, z designem. To jest działanie, które nam też bardzo dobrze wypadło w starym programie. Stąd też ten pomysł, żeby kontynuować.

Oprócz tego będą nowości. Nowością dla przedsiębiorców będzie wsparcie wdrożenia w działalności firmy kwestii związanych z automatyzacją i robotyzacją działalności – czyli przemysł 4 0. Tego dotychczas nie wspieraliśmy. Ale to też jest pomoc, żeby te firmy w Polsce Wschodniej weszły na troszeczkę wyższy poziom rozwoju.

Dodatkowo zupełna nowość, czyli przekształcenie modeli biznesowych, działania firmy na działanie w ramach gospodarki o obiegu zamkniętym. Czyli to, żeby domykać łańcuchy dostaw, żeby czyjś odpad stał się czyimś produktem, żeby mniej szkodzić środowisku, wytwarzać mniej odpadów. Wszystko wpisuje się w Europejski Zielony Ład, ale też i w potrzebę chwili, bo myślę, że nawet gdyby w Europie tego nie było, to wszyscy czujemy, że obecnie świat chce tego, żebyśmy dbali o wykorzystanie zasobów naszej planety.

Oprócz tego będą również w programie udzielane pożyczki na rozwój turystyki. To będzie takie wsparcie komplementarne do działania na wsparcie ponadregionalnych szlaków turystycznych, które będziemy wspierać w odrębnym priorytecie – tam, gdzie będziemy tworzyć produkty turystyczne na bazie zasobów, które posiadają samorządy czy podmioty nie samorządowe. Natomiast to wsparcie przedsiębiorców, którzy będą uzupełniać ofertę atrakcji turystycznych, którzy będą dbali o hotele, gastronomię, zorganizowanie transportu dla turystów, będzie udzielane w ramach pożyczek.

Jeżeli chodzi o wsparcie samorządów, jak już powiedziałam, będziemy wspierać mobilność miejską w obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich, ale nie tylko, bo również będziemy oferować to wsparcie dla miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. To jest taka grupa miast, które zidentyfikowaliśmy, przystępując do prac nad Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego. Widzimy, że jest taka grupa miast – w Polsce 137, w Polsce Wschodniej 78, o ile się nie mylę – tracących swoje funkcje społeczno-

gospodarcze, gdyż doświadczają różnych problemów społecznych, ekonomicznych, wyludniają się, upadają w nich przemysły. Staramy się tym miastom pomóc i stworzyć dobre warunki dla zamieszkania ich mieszkańców, przez wsparcie przedsiębiorczości stworzyć tam miejsca pracy. W ramach wsparcia transportu publicznego, mobilności miejskiej na ich obszarach w naszym programie będą wspierane miasta powyżej 50 000 mieszkańców. Takich miast będzie w sumie 12. W naszym programie będą mieli oferowane wsparcie, ponieważ miasta spoza tej listy będą w programach regionalnych.

Oprócz tego będziemy mieli cały pakiet działań związanych z adaptacją miast do zmian klimatu. Tutaj naszym głównym beneficjentem będą również miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze z przedziału 20-100 tys. mieszkańców. To jest 41 miast. Miasta większe mają wsparcie w programie FEnIKS. Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców są wspierane w programach regionalnych. Do budżetu związanego z adaptacją do zmian klimatu mogą również w naszym programie startować uzdrowiska i obszary ochrony uzdrowiskowej. Jest 13 takich miejscowości, o ile się nie mylę. One również będą mogły przekształcać swoją infrastrukturę komunalną w oparciu o rozwiązania oparte na przyrodzie właśnie w ramach dostosowania się do zmian klimatu.

Wsparcie dróg wojewódzkich – to z kolei będą projekty dla zarządów dróg wojewódzkich. To będą inwestycje, które będą wynikały z regionalnych planów transportowych. To takie dokumenty, które każde województwo w Polsce musi teraz przygotować, bo to jest element warunków podstawowych, które mamy w obecnej perspektywie. Mamy jeszcze transport kolejowy, czyli takie linie, które będą objęte krajowym programem kolejowym, i inwestycje dworcowe na tych liniach.

Jeszcze została nam bioróżnorodność. To jest też zupełnie nowy wątek w naszym programie. Tam będziemy mieli wsparcie dla parków narodowych. Będziemy tworzyli – mamy w planach, zobaczymy, czy nam te projekty wyjdą, ale bylibyśmy bardzo zadowoleni, gdybyśmy stworzyli – dwa centra edukacyjne w Biebrzańskim i Świętokrzyskim Parku Narodowym. To są dwa parki w Polsce Wschodniej, które takich centrów nie posiadają. Będzie możliwość, żeby te parki w trochę lepszych warunkach prowadziły swoją działalność oświatową – o gatunkach, które chronią, jaka jest waga ochrony gatunków bioróżnorodności. Wydaje nam się, że będzie można osobom, które odwiedzą te parki, w trochę bardziej nowoczesny sposób pokazać to, czym te parki się zajmują i dlaczego w ogóle ta przyroda musi tam być chroniona.

W ramach działań dotyczących ochrony bioróżnorodności będziemy też mieli działania dla obszarów Natura 2000 w Polsce Wschodniej na ukierunkowywanie ruchu turystycznego – żeby ci turyści, którzy te nasze piękne, prawnie chronione tereny odwiedzają, nie szkodzili bardzo swoją obecnością w tych miejscach. Będzie tam miejsce na dofinansowanie działań związanych z dialogiem z lokalnymi społecznościami, tudzież z nauczaniem o tym, jak ważna jest właśnie ta bioróżnorodność dla naszego klimatu, dla naszego zdrowia, dla naszego życia.

W bioróżnorodności będziemy jeszcze mieli bardzo ważną część czynnej ochrony – bo ponad połowa lokacji na to pójdzie – na tworzenie korytarzy ekologicznych. To są takie korytarze, którymi porusza się zwierzyna mała i duża, zwłaszcza w tych miejscach, które są objęte jakąś granicą województwa. To jest też czasami kwestia tworzenia na przykład na polach przesmyków leśnych, którymi zwierzyna może się bezpiecznie przemieszczać, żeby chronić gatunki. Dużo w tym programie będzie…

Przewodnicząca poseł Anna Kwiecień (PiS):

Pięknie pani to zaprezentowała. Cieszę się bardzo, że z wyłączeniem Warszawy i „obwarzanka", pozostała część Mazowsza będzie partycypować w tych projektach. To jest ważne. Mazowsze jest na swój sposób specyficzne. Bardzo bogata Warszawa – bogatsza od niejednego miasta europejskiego – i „obwarzanek", a pozostała część nieraz biedniejsza niż na przykład świętokrzyskie czy te tereny, które do tej pory mogły sięgać po środki finansowe z Polski Wschodniej. To naprawdę cieszy. Pani dyrektor mówiła, że ma jeszcze kolejną prezentację.

Zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych MFiPR Magdalena Jasińska:

Pokrótce właśnie opowiedziałam, co by w niej było.

Przewodnicząca poseł Anna Kwiecień (PiS):

Ale jest ta prezentacja?

Zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych MFiPR Magdalena Jasińska:

Mogę ją państwu przekazać do udostępnienia posłom. Mam to na pendrive. Przekażę po spotkaniu.

Przewodnicząca poseł Anna Kwiecień (PiS):

Bardzo proszę.

Czy są jeszcze jakieś pytania? Z mojej strony nie ma. W takim razie, szanowni państwo, pragnę bardzo serdecznie podziękować pani dyrektor i współpracownikom za taką wyczerpującą informację dotyczącą realizacji tego programu Polska Wschodnia. Od razu zapowiadamy – na początku mówiłam, kończy się ten rok 2023... W tym obszarze są jeszcze inne programy. Chcielibyśmy też usłyszeć o programach regionalnych. Ja już się zapowiadam i prosiłam pana dyrektora – będziemy prosić też o sprawozdanie z realizacji programów regionalnych. To jest największy obszar, największy program. W najbliższym czasie tak już wstępnie chciałabym na zakończenie tego posiedzenia, które będzie od wtorku do czwartku, zgodnie z możliwościami pań… Zaproponowałam piątek rano.

Zastępca dyrektora Departamentu Programów Ponadregionalnych MFiPR Magdalena Jasińska:

To nie w naszym departamencie, ale ja to wszystko przekażę pani minister.

Przewodnicząca poseł Anna Kwiecień (PiS):

Dobrze. Raczej piątek rano. Wolałabym czwartek, ale podejrzewam, że w czwartek do późnych godzin będą trwały głosowania, więc się nie uda. Ale z samego rana w piątek… Wiem, że ten piątek każdy traktuje weekendowo i się spieszy. Jeśli to się odbędzie, to w piątek rano – z wykorzystaniem możliwości łączenia przez internet. To już chciałam zapowiedzieć. Dziękuję. Rozumiem, że będziemy mogli skorzystać z materiału przygotowanego na tę prezentację.

Dziękuję bardzo. Do widzenia. Zamykam posiedzenie.